

3. Козьмук, Н., & Сулейманов, Е. (2020). соціальна нерівність населення та її вплив на суспільне управління в країні. У *Маркетингові стратегії, підприємництво і торгівля: сучасний стан, напрямки розвитку* (с. 456–458).

4. Рудакевич, О. (2016). Соціальна справедливість та соціальна рівність як засадничі принципи соціального права країн європейського союзу. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/11285/1/82-85.pdf>

5. Шелевер, Н. (2020). Принцип справедливості у філософії античних філософів. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*, 4(2), 33–39. <https://www.law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-4-2020/part%202/5.pdf>

НІККОЛО МАК'ЯВЕЛЛІ, ЩОДО ІМІДЖЕВОЇ СТРАТЕГІЇ ПРАВИТЕЛІВ

Комкова Л.А.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»,

м.Харків, Україна

В наш час, коли суспільство прагне уникнути командно-адміністративних методів управління, набувають поширення підходи, засновані на переконанні та інших методах соціально-психологічного впливу, серед яких особливу роль відіграє імідж. Сьогодні імідж сприймається як важлива цінність, від якої залежить успіх будь-якої діяльності та життєві досягнення загалом. Усвідомлення того, що імідж є складовою професійної компетентності, також стає дедалі більш значущим. Таким чином, сучасні політичні, соціально-економічні й культурні умови загострили потребу у вивченні іміджу, що вимагає дослідження його розвитку в історичному контексті. [6]

Імідж – це якийсь синтетичний образ, що складається у свідомості людей щодо конкретної особи, організації чи іншого соціального об'єкта, містить у собі значний обсяг емоційно забарвленої інформації про об'єкт сприйняття і спонукає до певної соціальної поведінки. [2]

Хоча термін, що розглядається, увійшов у науку і повсякденний побут порівняно недавно (середина ХХ століття), це не означає, що «управлінням враженням» (як нерідко називають імідж), люди не займалися раніше.

Слід зазначити, що природа іміджу та її формування у символах і образах групових норм, було закладено ще за античних часів: Аристотель, Сенека, Сократ, Платон, Тіт Лівій; у працях мислителів середньовіччя (Св. Августин, Хома Аквінський, Іоан Дамаскин); в епоху Відродження: Марсіліо Фічіно, Джованні Піко делла Мірандола, Лоренцо Валла, Данте Алег'єрі.

Цю тему вони представляли в контексті питань: взаємодія душі та тіла, особистості та суспільства, спілкування та морального самовдосконалення, краси та гармонії.

Особливе місце займають праці Нікколо Мак'явеллі. Мак'явеллі — людина епохи Відродження, яка перевернула уявлення про сучасну політичну філософію, а можливо, й заснувала її. Його вважають то циніком, то реалістом; він був сучасником таких титанів, як Рафаель, Мікеланджело, Леонардо та Мартін Лютер. Його «Державець» («Principe») — один із найвидатніших філософських творів усіх часів.

У його творах імідж убудований у систему суспільно-політичних відносин як найбільш явний та послідовний фактор. Мак'явеллі першим із мислителів визначив та зафіксував створення образу як цілеспрямованої дії, сформулював думки щодо можливостей маніпулювання суспільством за допомогою зміни образу.

Мак'явеллі вважається одним із перших «теоретиків» іміджу, якому було властиво загострене «почуття іміджу» або розвинене «іміджеве» мислення.

Специфіка такого мислення – уміння міркувати та діяти у міжособистісному просторі, прогнозуючи реакції з боку інших людей та співвідносячи свої дії з цими реакціями.

«Люди взагалі судять більше на око, ніж на дотик. Дивитися може всякий, а торкатися — лише декотрі. Кожен бачить тебе так, як ти йому здаєшся, тільки декотрі можуть відчувати, який ти насправді, і ці декотрі навряд щоб виступили проти думки більшості, підпертої могутністю влади.» [5, с. 464]

Мак'явеллі розмірковує про образ, імідж правителя як про личину прикидача і удавальника (*имал.* – *Simulatore/Dissimulatore*). Він зауважує, що важливі не лише зовнішність, а ще й дії, манери, стиль поведінки, тактика; закликає «бути великим лицеміром: адже люди такі простодушні, такі недалекі в своїх нетерплячих домаганнях, що ошуканець завжди знайде того, кого можна ошукати». [5, с. 464] Він першим оформив думки щодо можливості маніпуляції суспільством за допомогою іміджевих технологій.

Тож задля ефективної праці правитель повинен впустити до своєї сутності риси, натхнені самою природою. Бажаною для нього повинна бути схожість із левом, котрий здатен одним своїм риком відлякувати ворогів, і в разі чого знищити їх, та лисицею, котра, наділена виразною обережністю, здатна обходити пастки, які лишають на шляху недоброзичливці. [3]

Саме тоді він зможе домогтися влади та реалізувати свої інтереси. Він дуже ясно характеризує специфіку політичного іміджмейкінгу:

«Оскільки владар змушений добре наслідувати звіра, він повинен взяти за приклад лиса й лева: перший беззахисний проти сітей, а другий беззахисний проти вовків. Отже, треба бути лисом, щоб розпізнати сильце, і левом, щоб лякати вовків. Покладатися лише на одну лев'ячу силу, значить, нічого не розуміти. Хто спритніше за інших зумів діяти по-лисячому, той і виграв. Одначе треба навчитися добре приховувати в собі лиса» [5, с. 463]

Для широкого загалу чесноти правителя перебувають у полі дилеми «бути чи здаватися», і Мак'явеллі обирає останнє. Флорентієць стає фактично першим політтехнологом в історії, який прискіпливу увагу приділяє побудові іміджу правителя. Володіючи здатністю, у разі необхідності, продукувати гнучкі, а подекуди й жорстокі рішення, останній повинен виставляти на загальний огляд виключно свої позитивні якості, чи створювати видимість їх володіння. Серед найпопулярніших методів налагодження стосунків із підлеглими флорентієць визначає фінансування різноманітних народних гулянь та підтримку мистецтв, на чому тримався статус багатьох італійських правителів, найбільшими серед яких були римські папи та клан Медичі – два найбільші спонсори італійського Ренесансу. [3]

«Отже, владареві зовсім не обов'язково мати всі ці згадані чесноти, але обов'язково треба поводитися так, ніби він їх має. Більше того, я наважуся навіть сказати, що коли він має ці чесноти і завжди згідно з ними чинить, то це небезпечно, і що завжди краще тільки вдавати, ніби ти їх маєш. Владар повинен здаватися милосердним, вірним, людяним, щирим, побожним, але йому треба так панувати над собою, щоб при потребі він міг стати зовсім інакшим і робити все навпаки». [5, с. 464]

Великою проблемою є наявність у державі «підлабузників», які тільки і намагаються сподобатись державцеві вихваляючи всі його діяння. Щоб позбутися цієї «зарази», як каже Макіавеллі, необхідно домогтися того, щоб люди не цуралися правди та не боялися покарання за неї, але такі принципи породжують зневагу до правителя і значно погіршують його імідж. Тому розумний володар мусить оточити себе мудрецами чи радниками, яким буде дозволено висловлювати власну думку з будь-яких питань, що його цікавлять. Але задля збереження пошани державця до своєї особи, усі рішення йому варто приймати виключно самостійно. [4]

Таким чином, ми дійшли таких висновків. Значення іміджу у формуванні соціального сприйняття та поведінки. У тексті наголошується на важливості іміджу, що впливає на те, як люди та організації сприймаються в суспільстві. Це передбачає, що маніпулювання враженнями було давньою практикою протягом усієї історії, і такі мислителі, як Макіавеллі, наголошували на стратегічному керуванні іміджем заради політичної та соціальної вигоди.

Складність філософії Макиавеллі. Хоча Мак'явеллі часто асоціюється з цинічними поглядами на владу та маніпулювання, текст передбачає більш тонке розуміння його філософії. Горезвісний макиавеллізм, тобто простіше кажучи, цинізм і переконання, що ціль виправдовує кошти, а в політиці все вирішує вигода і сила, не цілком відповідає реальним поглядам Макиавеллі. Це вказує на те, що акцент Мак'явелліна управлінні іміджем був не просто обманом, а й стратегічною навігацією у політичних реаліях. Ця складність наголошує на необхідності ретельної інтерпретації історичних особистостей та їх ідей.

Відомий французький дослідник праць Мак'явеллі його інтелектуальний біограф Ж.-К. Занкаріні пише: «Існує небагато авторів в історії ідей і в історії літератури (оскільки йдеться ще й про літературу, адже написане Мак'явеллі пропонує своєрідне використання мови та формальні вибори, що слугують істиною про історію людей), які викликали б настільки постійну і, водночас, настільки роздільну увагу. Протягом п'яти століть Мак'явеллі був об'єктом дискусій, аналізів, нескінченних, ніколи не мирних дебатів. Мак'явеллі завжди був, є і буде джерелом розбіжностей, що, ймовірно, йому б навіть сподобалось. Італійський філософ Бенедетто Кроче писав у минулому столітті, що це питання ніколи не буде вирішене, а глава ця ніколи не буде закрита». [1]

Література:

1. Fournel J.-L., Zancarini J.-C. Machiavel, une vie en guerres. Alpha, 2022. 622 p.
2. Барна Н. В. Іміджелогія: Навч. посіб. для дистанційного навчання / За наук. ред. В. М. Бебика. - К.: Університет «Україна», 2008. - 217 с.
3. Калюга, Іван. Політичний реалізм «Державця» Нікколо Мак'явеллі [Електронний ресурс] / Іван Калюга. – Режим доступу: <https://plomin.club> > niccolo-machiavelli-the-prince
4. Козинець О.Г., Хадієва Е.Р. Н. Мак'явеллі – практичне керівництво побудови держави. Актуальні проблеми юридичної науки та практики № 1 (5). Чернігів, 2019. С. 24-29.
5. Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки; Державець / Пер. з іт. А. Перепаді. Харків. Фоліо, 2007. 511 с.
6. Ткаченко Н.М. Генезис уявлень про імідж в історії людства. Електронне наукове фахове видання з педагогічних наук «Теорія і методика професійної освіти» Вип. 5, 2018. С. 134.

ІДЕОЛОГІЯ ТА ПОЛІТИЧНЕ НАСИЛЛЯ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Кравченко В. Ю., Добридень О. В.

*Дніпровський державний медичний університет,
м. Дніпро, Україна*

Наприкінці ХХ століття вчені зосередили свою увагу на економічних, політичних та соціальних причинах колективного насилля і вважали, що ідеологія учасників політичних відносин більше не є ключовим фактором, який визначає характер збройної боротьби. Однак, останнім часом ідеологічні та ціннісні переконання політичних суб'єктів починають відігравати важливу роль у посиленні інтенсивності політичних конфліктів із застосуванням насилля. Це пов'язано з тим, що окремі соціальні групи використовують ідеологію як засіб виправдання, легітимізації та обґрунтування колективного насилля. Такі ідеологічні мотиви є важливим чинником, який впливає на вибір цілей політичного насилля і формування системи світоглядних переконань, які визначають соціальну ідентичність суб'єктів соціально-політичних конфліктів.

В умовах збройного протистояння соціальні групи та організації використовують ідеологію для мобілізації своїх прихильників, залучення додаткових ресурсів та